

„Semnalele“

lui

VIRGIL MUNTEANU

Sînt cîțiva ani de atunci. Nu știu dacă atunci, cînd a inițiat, aici în revistă, rubrica „Semnal” (pe care o susține cu statornicie neostenită și cu proștejime statornică), Virgil Munteanu s-a gîndit că va ajunge, și că va merita să strîngă în volum* miezoasele și sprintenele lui cursive lunare. Sînt însă convins de convingerea lui (pe atunci, desigur, nemărturisită) că în, aparent, măruntele, fugarele și răzlețele lui observații — fie critice, fie de culoare — pe marginea efemeridelor de culise și de gospodărie ale teatrului, el pătrunde într-un univers specific, prea puțin explorat, și că face, cu mijloace directe și spontane de martor, lipsite de aparatură, de pretenții și încruntări docte, operă de sociolog. De sociolog fără voie, bineînțeles. Fiindcă, ceea ce realizează Virgil Munteanu, „semnalizînd” asupra acestui univers și asupra moravurilor, problemelor și oamenilor ce-l populează și animă, este, înainte de toate, jurnalul de bord (ca să zic așa) al unui critic de teatru care-și cunoaște și își cînsțește meseria (și arta) de judecător al actului de creație artistică; al unui critic pentru care actul de creație, cu deosebire în teatru, nu poate și n-ar trebui judecat în sine, ci în funcție de cunoașterea condițiilor în care acest act e pregătit și încheat de cei ce-l înfăptuiesc.

Din această perspectivă, a condiției și a climatului de viață, de lucruri și de înfăptuirii din teatre, „Semnalele” lui Virgil Munteanu ating adesea centri nervoși dintre cei mai sensibili, ai lumii atît de sensibile a culiselor și, prin efectul aglomerării, „Semnalele” stabilesc un adevărat și complex caiet de sarcini — etice, profesionale, sociale, culturale — pentru programul și activitatea, pentru valoarea și eficiența activității unui teatru (teatrelor!) și ale slujitorului (slujitorilor) tea-

trului. La o adică, pentru înseși rosturile și drumul sănătos ale mișcării noastre teatrale.

Deoarece, efemeridele ce cad sub observația și sub pana semnalizatoare a autorului își dezvăluie mai totdeauna o latență de generalitate și exemplaritate: fie că ele privesc idealurile și vocația, reale sau false, ale artiștilor; ambițiile lor nobile sau dearte; virtuțile lor efective ori calpe, eforturile lor sau nepăsarea lor de a se realiza; fie că ele privesc relațiile de colegialitate și modul în care se încheagă sau se degradează prin ele (atunci cînd ies din matca eticului) o colectivitate, o echipă artistică; fie că ele surprind lipsuri sau neajunsuri sau obstacole, ori dezoorientări, ori false orientări, în problemele repertoriului, în tematica sau calitatea literaturii dramatice, în promovarea și buna ei valorificare; fie că ele vîd, dincolo de limitele sălilor și scenelor existente, posibilitatea extinderii razei de acțiune a teatrului, în zonele care fac teatrul greu accesibil publicului; fie că ele tratează delicata chestiune a raporturilor, dincoace de arta spectacolului, dintre teatru și public etc., etc.

Notațiile lui Virgil Munteanu — critice, în majoritatea lor — sînt toate pătrunse de acea „dragoste pătimașă pentru teatru” (căreia îi închină o emoționantă tabletă). De aici, nu doar „pauzele”, închinete portretizării unor valori artistice, evocării unor spectacole de viață reală, în care, tulburător, actorii ies din scenă pentru a-și demonstra înaltul spirit cetățenesc ce-i animă; ci înseși duhul și stilul „Semnalelor”. Ele sînt dominate, în sfîchii lor (unde e cazul), de un delicat și blînd umor, de o discreție surizătoare, de ironie fără răutate, de un ton aluziv, parabolic și — pretutindeni — de un irezistibil aer de stenică și tînără camaraderie.

Nu mă încumet să vorbesc și de darul, și harul, artistic prin care foarte multe „Semnale” vorbesc despre Virgil Munteanu ca despre un scriitor ce se ignoră (ori care se pregătește să ne facă o surpriză). Fiindcă nu voiam aici decît să... semnalez (în fugă) și valoarea militantă — pentru o înaltă calitate culturală și umană a teatrului nostru — a acestei cărți. O carte deschisă, fiindcă poartă asupra unui univers deschis; o carte, deci, într-o elaborare ce continuă...

* Virgil Munteanu, *Semnale*, Ed. Da-cia, 1981.